

Asia: VN/15547/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kantanne ajokorttilausuntojen rajaamisesta pois julkisesta perusterveydenhuollosta

Suomen Yleislääkärit GPF ry ei kannata sosiaali- ja terveysministeriön lakiehdotusta ajokorttia varten tehtävien lääkärintarkastusten siirtämisestä pois perusterveydenhuollosta.

Ajoterveys on merkittävä osa liikenneturvallisuutta. Ehdotus huonontaisi sitä.

Yleislääkärin työhön kuuluu potilaiden kokonaisvaltainen arviointi ja hoito sekä pitkät hoitosuhteet. Omalääkäri olisi paras potilaan ajoterveyden arvioija.

Tiettyjä osia ajokorttilausunnosta voidaan esitäyttää hoitajan toimesta ja siten vähentää lausunnon laatimiseen kuluva aikaa.

Ajoterveyden arvioinnissa yleislääkärin ja erityisesti omalääkärin vahvuudet tulevat esiin. Potilas ja hänen sairautensa ovat ennalta tuttuja ja ajokorttilausunto tehdään valmiiksi vastaanottokäynnin yhteydessä, joten se ei vähennä varsinaisesti ns. paperitöihin käytettyä työaikaa, mihin hallitus pyrkii.

Kaikki pitkän hoitosuhteen tuomat edut ajokorttilausuntoa tehtäessä korostuvat erityisesti laajennetun lääkärintarkastuksen kohdalla. Lisäksi liikenneopettajan suorittamat terveysperusteiset ajokyvyn arviot toimisivat tässä paremmin apuna kuin lausuntojen siirtäminen kokonaan yksityiselle.

Yksityislääkärin olisi vaikea arvioida ennestään tuntemattoman potilaan ajokykyä, potilasasiakirjoihin perehtyminen pitkältä ajalta taaksepäin on vaikeaa ja hidasta sekä potilaat eivät ole motivoituneita kertomaan itsestään asioita, jotka saattaisivat estää ajoluvan saamisen/jatkon tai johtaisivat erikoislääkärin tarkastukseen.

Etenkin iäkkäiden potilaiden laajennetut lausunnot sekä päihdeongelmaisten arviointi tulisi säilyttää julkisella ja päihdeongelmaiset alan erityispätevyyden omaavilla lääkäreillä.

Vaikka ajokorttitarkastukset ovat lakisääteisiä, eivät ne ole kiireellisiä, eikä niiden tarvitse kuulua hoitotakuun piiriin. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon työtaakkaa voisi keventää esimerkiksi sillä, että työterveyshuolto voi vastata työhön liittyvistä ammattikuljettajien tarkastuksista ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto voisi vastata nuorten todistuksista. Todistuslomaketta voisi myös uusia ja harkita, mitä olisi kustannustehokasta ja hyödyllistä sen yhteydessä seuloa.

Tarve ajokorttiin on suurempi haja-asutusalueilla, missä ajokortin saaminen vaikeutuisi kasvavien kustannusten, yksityisvastaanottojen puutteen ja välimatkojen vuoksi. Lisäksi uudistus todennäköisesti johtaisi ajokorttitarkastusten hintojen nousuun. Kustannuksissa on myös huomioitava, ettei ajokorttitarkastuksesta aiheutuvat kulut oikeuta KELA-korvaukseen. Jo tämänhetkinen ajotarkastusten hintataso on monelle yksityisellä liian korkea ja siten tilanne jatkossa olisi epätasa-arvoinen sekä yhdenvertaisuutta vähentävä.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen vaikutuksista (jakso 4.2)? Onko lakiehdotuksella jotain sellaisia vaikutuksia, joita ei esitysluonnoksessa vielä ole otettu huomioon?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä perusterveydenhuollossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista perusterveydenhuollossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä erikoissairaanhoidossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista erikoissairaanhoidossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu yksityisille lääkäriasemille: Teillä laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä vuosittain?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii lääkärin tehokasta työaikaa?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii sairaanhoitajan tehokasta työaikaa?

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta?

Omalääkärin on luonnollista vastata potilaidensa hoidosta ja tarpeista, olisi luonnotonta ottaa yksi lausunto pois ja pakottaa potilas yksityiselle sitä varten. Ajokorttitarkastus toimii erinomaisena terveystarkastustyypisenä seulontatutkimuksena sekä hyvin tehtynä parantaa

liikenneturvallisuutta. Vetovoimaa terveyskeskukseen työpaikkana ei tämä muutos lisää, mahdollisesti jopa vähentäisi sitä.

Esityksestä puuttuu korjaukset siihen, että ajokorttitodistuksen hakija voi hylkäävän todistuksen saadessaan kääntyä toisen lääkärin puoleen kunnes saa puoltavan todistuksen.

Lääkärien tulisi nähdä tietojärjestelmistä toisten lääkäreiden laatimat ajoterveyslausunnot sekä kaikki muut tiedot sekä erityisesti pkv-lääkitys.

Tulisi myös kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ajokorttilain 21 § mukaista ilmoitusvelvollisuutta noudatetaan lain määrittämällä tavalla.

Puhakka Jaana
Suomen Yleislääkärit GPF ry